

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2 Facultatea	Facultatea de Litere
1.3 Departamentul	Etnografie și Antropologie Maghiară
1.4 Domeniul de studii	Studii culturale
1.5 Ciclu de studii	Licență
1.6 Programul de studii/ Calificarea	Etnologie (în lb. maghiară)

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	LLD2125 Mentalități, credințe și practici populare (în lb. mgh.)							
2.2 Titularul activităților de curs	Lect. univ. dr. Czégényi Dóra							
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect. univ. dr. Czégényi Dóra							
2.4 Anul de studiu	II	2.5 Semestrul	1	2.6 Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	Conținut	DF
							Obligativitate	Obligatorie

3. Timpul total estimat (ore pe semestru/activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar	28
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					24
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					24
Pregătire seminarii/laboratoare/proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					18
Tutoriat					2
Examinări					2
Alte activități					
3.7 Total ore studiu individual	70				
3.8 Total ore pe semestru	126				
3.9 Numărul de credite	5				

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	•
4.2 de competențe	•

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 de desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none"> prezență (participare la cursuri) sală de curs dotată cu tablă și de preferință cu laptop și videoproiector
5.2 de desfășurare a seminarului	<ul style="list-style-type: none"> prezență (participare activă la seminarii) sală de seminar dotată cu tablă și de preferință cu laptop și videoproiector

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<p>C2.1. Descrierea și prezentarea conceptelor, teoriilor și metodelor de bază relevante pentru analiza diverselor tipuri de fapte culturale.</p> <p>C2.2. Explicarea prin contextualizare multiplă a faptelor culturale.</p> <p>C2.4. Utilizarea unor criterii adecvate pentru evaluarea meritelor și limitelor diverselor perspective de analiză a unui fapt cultural.</p>
-------------------------	---

Competențe transversale	<p>CT1. Îndeplinirea la termen, în mod riguros, eficient și responsabil, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice și cu aplicarea riguroasă a regulilor de citare.</p> <p>CT2. Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup; dezvoltarea capacităților de comunicare interpersonală și de asumare de roluri specifice în cadrul muncii în echipă.</p>
-------------------------	---

7. Obiectivele disciplinei (conform grilei de competențe specifice acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	<ul style="list-style-type: none"> Disciplina vizează însușirea cunoștințelor de bază și de specialitate. Oferă o trecere în revistă a teoriilor și metodelor cele mai semnificative; prezentarea lor are un caracter pragmatic. Studenții se familiarizează cu terminologia de specialitate și teoriile existente din antichitate până în zilele noastre. Parcurgând originea teoriilor moderne se găsesc legăturile dintre teoriile vechi și cele noi. Pe lângă cercetarea culturii și societăților tradiționale se dezbate analiza fenomenelor contemporane.
7.2 Obiectivele specifice	<ul style="list-style-type: none"> Însușirea terminologiei de specialitate, prezentarea teoriilor și curentelor. Trecerea în revistă a istoriei și a metodologiei de cercetare a disciplinei, prezentarea aplicării metodelor de cercetare. Dezbaterea posibilelor teme de cercetare și a proiectării cercetării culturii contemporane. Planificarea și realizarea unei anchete pe teren; finalizarea cercetării în forma unei lucrări științifice. Mentținerea/asigurarea discursului profesionalist (specializat) despre aria tematică.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
<p>1. Jocuri umane determinate cultural</p> <ul style="list-style-type: none"> superstiția: <i>experiență și cunoaștere</i> <p>2. Credința populară "fără umbră"</p> <ul style="list-style-type: none"> istoria conceptuală a superstiției <p>3. Istoricul cercetării (investigații canonice și contemporane)</p> <ul style="list-style-type: none"> abordarea interdisciplinară a mentalităților și credințelor <p>4-6. Paradigmele cercetării</p> <ul style="list-style-type: none"> reconstituirea mitologiei arhaice • analizele tipologice, textuale și estetice ale narațiunilor • interpretarea pragmatică a credințelor <p>7-8. Cercetarea mitologiei populare maghiare în România</p> <ul style="list-style-type: none"> regiuni și superstiții <p>9. Modele de cercetare: teren, text, cercetător</p> <ul style="list-style-type: none"> despre tiparele de acțiune precedente și experiențele acumulate antecedent • dilemele cercetării (teren și interogatoriu, includere, înțelegere și interpretare) <p>10-11. Aspecte metodice ale surselor și aplicării lor¹</p> <ul style="list-style-type: none"> sursele scrise și credibilitatea lor • studiu de caz: <i>figura vrăjitoarei și vrăjitoria în documentele proceselor din secolul XVIII. (Sălaj)</i> sursele orale și credibilitatea lor • studiu de caz: <i>texte sacre – contexte profane</i> <p>12. Ființe mitice și narațiuni</p> <ul style="list-style-type: none"> medii, contexte, situații și strategii narative <p>13. Posibilele funcții ale credinței populare</p> <ul style="list-style-type: none"> mitologie, religie sau/și știință <p>14. Schimbarea și alteritatea mentalităților și a credințelor</p>	<p>Prezentare pe baza bibliografiei, discuții (expunere, demonstrație, conversație, dezbateri).</p>	<p>Suport de curs (.ppt și material redactat, adnotat).</p>
<p>Bibliografie</p> <p>Bartha Elek: Néphit, népi vallásosság. In Voigt Vilmos (szerk.): <i>A magyar folklór</i>. Osiris, Budapest, 1998, 470–504.</p> <p>Czégényi Dóra: Az „árnyék” nélküli hiedelem. <i>Erdélyi Múzeum</i> 74(4). 2012. 1–45. http://eda.eme.ro/handle/10598/26326</p>		

- Dömötör Tekla: A magyar néphitkutatás története és főbb kérdései. In uő. (főszerk.), Hoppál Mihály (szerk.): *Folklór 3. Népszokás, néphit, népi vallásosság*. (Magyar néprajz, VII.) Akadémiai, Budapest, 1990, 501–526. <http://mek.niif.hu/02100/02152/html/07/352.html>
- Dömötör Tekla: *A magyar nép hiedelemvilága*. Corvina, Budapest, 1981.
- Frank Tibor – Hoppál Mihály (szerk.): *Hiedelemrendszer és társadalmi tudat I–II*. Tömegkommunikációs Kutatóközpont, Budapest, 1980.
- Keszeg Vilmos: Hiedelem és hiedelemkutatás (tematikus szócikk). In *Romániai Magyar Lexikon. Művelődéstörténet*. Transindex – Jakabffy Elemér Alapítvány, 2010. <http://lexikon.adatbank.ro/tematikus/szocikk.php?id=26>
- Keszeg Vilmos: *Hiedelmek, narratívumok, stratégiák. Egyetemi jegyzet*. (Néprajzi egyetemi jegyzetek, 8.) BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Intézet – KJNT, Kolozsvár, 2013.
- Nagy Ilona: A hiedelemmonda formái, szerkezeti vizsgálata. In Vargyas Lajos (főszerk.), Istvánovits Márton (szerk.): *Magyar népköltészet. Folklór 1*. (Magyar néprajz, V.) Akadémia, Budapest, 1990, 138–147.
- Pócs Éva: Néphit. In Dömötör Tekla (főszerk.), Hoppál Mihály (szerk.): *Népszokás, néphit, népi vallásosság. Folklór 3*. (Magyar Néprajz, VII.) Akadémiai, Budapest, 1990, 527–692. <http://mek.niif.hu/02100/02152/html/07/360.html>
- Pócs Éva: Hiedelmek, vallási képzetek 1–2, Hiedelemvilág, Hitvilág. In Paládi-Kovács Attila (főszerk.), Flórián Mária (szerk.): *Táj, nép, történelem. A magyar nép műveltségi korszakai*. (Magyar Néprajz, I./2.) Akadémiai, Budapest, 2009, 133–136., 262–266., 485–494., 632–635.
- Solymossy Sándor: Hitvilág. In Viski Károly (szerk.): *A magyarság néprajza IV*. [2. kiadás] Budapest, 1943, 286–382.
- Bibliografie facultativă**
- Benedek Katalin – Csonka-Takács Eszter (szerk.): *Démonikus és szakrális világok határán. Mentalitástörténeti tanulmányok Pócs Éva 60. születésnapjára*. MTA Néprajzi Kutatóintézete, Budapest, 1999.
- Czegényi Dóra: Szakrális textusok – profán kontextusok. A 21. századi szerelmi mágia szöveg- és cselekvéskörnyezetének egy példája. *Erdélyi Múzeum* 73(1). 2011. 85–108. <http://eda.eme.ro/xmlui/handle/10598/26068>
- Klaniczay Gábor – Pócs Éva (szerk.): *Boszorkányok, varázslók és démonok Közép-Kelet-Európában*. (Vallásantropológiai tanulmányok Közép-Kelet-Európából, I.) Balassi, Budapest, 2014. **respectiv** Klaniczay Gábor – Pócs Éva (eds.): *Witchcraft and Demonology in Hungary and Transilvania*. (Palgrave Historical Studies in Witchcraft) Palgrave Macmillan, 2017.
- Diószegi Vilmos: *A pogány magyarok hitvilága*. Akadémiai, Budapest, 1978.
- Gunda Béla: *A rostaforgató asszony*. Múza, Budapest, 1989.
- Hoppál Mihály: A magyar lidérc-hiedelemkör szemantikai modellje. *Ethnographia* 80(3). 1969. 402–414. (Újraközölve: In uő: *Hiedelem és hagyomány*. L'Harmattan, Budapest, 2006, 143–160.)
- Ipolyi Arnold: *Magyar Mythologia*. Heckenast Gusztáv, Pest, 1854. [Hasonmás kiadás: Európa, Budapest, 1987. Szerk. Hoppál Mihály.]
- Keszeg Vilmos: *Mezőségi hiedelmek*. Mentor, Marosvásárhely, 1999 [2005, 2014].
- Pócs Éva: Zagyvarékas néphite. *Néprajzi Közlemények* IX (3–4). Néprajzi Múzeum – MTA Néprajzi Kutatócsoport, Budapest, 1964.
- Pócs Éva (szerk.): *Vallásantropológiai fogalmak tudományközi megközelítésben*. (Tanulmányok a transzcendensről, I–IX.) Balassi, Budapest, 1998–2018.
- Róheim Géza: *Magyar néphit és népszokások*. (Élet és Tudomány, 18.) Athenaeum, Budapest, 1925. [Hasonmás kiadás: Universitas, Szeged, 1990.]

8.2 Seminar		Observații
1. Superstiții (pedagogice) perspective • prezentarea planului de lucru semestrial (trecerea în revistă a temelor propuse spre dezbateri și a sarcinilor semestriale)	Justificare interpretativă.	Parcurgerea bibliografiei și a sarcinilor propuse este obligatorie.
2. <i>Altera pars</i> : relații interumane și roluri mitice • mentalitatea superstițioasă ca problemă de cercetare	Prezentare pe baza bibliografiei, discuții (expunere, demonstrație, conversație, dezbateri).	Material redactat și adnotat.
3. Superstiție și discurs • posibilitatea tipizării, genuri și sistematizare		
4. Figuri mitice convenționale ¹ • ființe cu puteri supraumane (vrăjitoarea, clarvăzătorul, vrăjitorul, șamanul etc.)		
5. Figuri mitice convenționale ² • ființe cu puteri supranaturale (mortul, stafia, strigoiul, diavolul etc.)		
6. Știința socio-culturală a naturii • superstiții legate de animale, plante și obiecte		
7. Magie: experiență și practică ¹ • rolurile și tehnicile maleficului		
8. Magie: experiență și practică ²		Material redactat și adnotat.

• rolurile și tehnicile vindecării		
9. Magie: experiență și practică ³		
• rolurile și tehnicile divinației		
10. Vrăjitori, tămăduitori, victime		
• specialiștii care declanșează și/sau contracarează situații de criză		
11-12. O figură mitică convenționalizată		
• preotul ca specialist magico-religios		
13. Viziuni schimbătoare și convingeri contemporane		
• teorii para- și pseudo-științifice, false și/dar populare (ezoterism, ufologie, SF)		
14. Educația universitară și superstițiile studenților	activități interactive	
• despre utilitate și uzanță (în mod sumativ)	(sistemizare, fixare)	

Bibliografie

- Barna Gábor: A lokális szokás- és néphitkutatásról. In Kríza Ildikó – Erdész Sándor (szerk.): *Irányzatok a kortársi folklorisztikában*. (Folklór és tradíció, III.) MTA Néprajzi Kutatóintézete, Budapest, 1989, 45–58. **sau** Gagy József: Terepmunkáról, kapcsolatépítésről. In uő: *Jelek égen és földön. Hiedelem és helyi társadalom a Székelyföldön*. (Helyzet könyvek.) KAM-Regionális és Antropológiai Kutatások Központja, Pro-Print, Csíkszereda, 1998, 11–19. http://adatbank.transindex.ro/html/alcim_pdf497.pdf
- Bihari Anna (összeáll.): *Magyar hiedelemmonda katalógus*. (Előmunkálatok a Magyarság Néprajzához, 6.) MTA Néprajzi Kutatócsoport, Budapest, 1980.
- Bailey, Michael D.: The Meanings of Magic. *Magic, Ritual and Witchcraft* I(1). 2006. 1–23. <http://muse.jhu.edu/article/236416>
- Czegényi Dóra (vál., szerk.): *A mágikus erejű pap. Szerepek és helyzetek*. (Emberek és kontextusok, 11.) EME, Kolozsvár, 2014. <https://eda.eme.ro/xmlui/handle/10598/30551>
- Fónagy Iván: A mágia és a titkos tudományok története. [Tinódi, Bibliotheca] Pallas Antikvárium, Budapest, [1943, 1989] 1999. **sau** Muchembled, Robert (coord.): *Magia și vrăjitoria din Evul Mediu până astăzi*. Humanitas, București, 1997. (Eredeti kiadás: *Magie et sorcellerie en Europe du Moyen Age à nos jours*. Armand Colin, Paris, 1994. Trad. Cezar și Maria Ivănescu.)
- Gagy József: Terepmunkáról, kapcsolatépítésről. In uő: *Jelek égen és földön. Hiedelem és helyi társadalom a Székelyföldön*. (Helyzet könyvek.) KAM-Regionális és Antropológiai Kutatások Központja, Pro-Print, Csíkszereda, 1998, 11–19. http://adatbank.transindex.ro/html/alcim_pdf497.pdf
- Gavriliță, Nicu: *Mentalități și ritualuri magico-religioase. Studii și eseuri de sociologie a sacrului*. (Cuvânt înainte de Ștefan Afloroaiei.) Polirom, Iași, 1998.
- Graf Orsolya: A hiedelmek szerepe. In Pócs Éva (szerk.): *Két csíki falu néphite a századvégen*. Európai Folklór Intézet – Osiris, Budapest, 2001, 13–80.
- Keszeg Vilmos: A hiedelmek. In uő. (szerk.): *Magyar népi kultúra. Alapfogalmak. Folklór. Anyagi kultúra*. Tankönyv. [2., javított kiadás] Ábel, Kolozsvár, 2008, 138–158.
- Keszeg Vilmos (s. a. r.): *Rontók, gyógyítók, áldozatok. Történetek és élettörténetek*. (Emberek és kontextusok, 8.) EME, Kolozsvár, 2012.
- Pócs Éva: *Magyar néphit Közép- és Kelet-Európa határán. Válogatott tanulmányok I.* (Szóhagyomány.) L'Harmattan, Budapest, 2002.
- Radulović, Nemanja (ed.): *Esotericism, Literature and Culture in Central and Eastern Europe*. (CEENASWE 2.) Faculty of Philology, University of Belgrade, Belgrade, 2018.

Bibliografie facultativă

- Barry, Jonathan – Davies, Owen – Osborne, Cornelia (Eds.): *Cultures of Witchcraft in Europe from the Middle Ages to the Present*. Essays in Honour of Willem de Blécourt. (Palgrave Historical Studies in Witchcraft and Magic.) Palgrave Macmillan, 2018.
- Czegényi Dóra – Keszeg Vilmos (szerk.): *Emberek, szövegek, hiedelmek. Tanulmányok*. (Kriza Könyvek, 7.) KJNT, Kolozsvár, 2001.
- Folklór Archívum*, 1. 1973; 5. 1976; 6. 1977; 12. 1980; 14. 1982; 16. 1984.
- Gagy József (gyűjt.) – Dyekiss Virág (szerk.): *Hiedelemszövegek Székelyföldről*. (Fontes Ethnologiae Hungaricae, XI.) L'Harmattan – PTE Néprajz – Kulturális Antropológia Tanszék, Budapest[–Pécs], 2015.
- Gavriliță, Cristina: *Socioantropologia fenomenelor divinatorii*. Prefață de Moshe Idel. (Seria Antropologie. Colecția Academica, 58.) Institutul European, Iași, 2008.
- Ilyefalvi Emese: *Ráolvasások. (A magyar folklór szövegvilága, 2/B)* Balassi, Budapest, 2014.
- Keszeg Vilmos – Peti Lehel – Pócs Éva (szerk.): *Álmok és látomások a 20–21. században. Szöveggyűjtemény 1.* (Fontes Ethnologiae Hungaricae, 6.) L'Harmattan Kiadó – PTE Néprajz–Kulturális Antropológia Tanszék, Budapest, 2009.

Komáromi Tünde: *Rontás és társadalom Aranyosszéken*. (Kriza Könyvek, 34.) BBTE Magyar Néprajz és Antropológia Tanszék – KJNT, Kolozsvár, 2009.
Magyar Népköltészet Tára 3. 2003; 5. 2004; 7. 2007; 8. 2008; 9. 2009; 13. 2012.
Pócs Éva (szerk.): *Hiedelemszövegek*. (A magyar folklór szövegvilága, 1.) Balassi, Budapest, 2012.
Pócs Éva: *Ráolvasások*. (A magyar folklór szövegvilága, 2/A.) Balassi, Budapest, 2014.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunităților epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținutul disciplinei este în concordanță cu ceea ce se face în alte centre universitare din țară și din străinătate. Conținutul disciplinei se bazează atât pe literatura de specialitate maghiară, cât și pe cea internațională (de ex. antologii, culegeri, manuale, studii, articole, periodice etc. clasice și contemporane). O parte din elementele componente ale cursului și ale seminarului au fost prezentate la conferințe și prelegeri naționale și internaționale.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoștințe de bază, literatura de specialitate.	Examen scris din materialul cursurilor și seminariilor, precum și bibliografia obligatorie.	1/3
	Capacitatea de problematizare, de interpretare și de analiză.	Lucrare bazată pe cercetare individuală.	1/3
10.5 Seminar	Prezența activă la seminarii. <ul style="list-style-type: none"> • conduita • cooperarea • eficiența 	Monitorizarea permanentă a activităților de seminar. <ul style="list-style-type: none"> • o prezentare ca raportor (principal) 	1/3
10.6 Standard minim de performanță			
<ul style="list-style-type: none"> • identificarea și definirea conceptelor, metodelor și teoriilor fundamentale • parcurgerea literaturii de specialitate • planificarea și realizarea unei anchete pe teren; finalizarea cercetării în forma unei lucrări științifice Detalii organizatorice, gestionarea situațiilor excepționale: Participarea la examen este condiționată de participarea la cursuri și seminarii, precum și de realizarea sarcinii individuale la termen prestabilit. Studentii, care au mai mult de trei absențe nemotivate, vor avea de îndeplinit sarcini special desemnate pentru a recupera. Frauda în cazul examenului va determina automat sistarea procesului de examinare și evaluarea cu nota 1 (unu).			

Data completării 12.03.2023	Semnătura titularului de curs Lect. univ. dr. CZÉGÉNYI Dóra	Semnătura titularului de seminar Lect. univ. dr. CZÉGÉNYI Dóra
Data avizării în departament 25.03.2023	Semnătura directorului de departament Conf. univ. dr. SZABÓ Á. Tőhötöm	
Data avizării la Decanat 30.04.2023	Semnătura Prodecanului responsabil 	Ștampila facultății